

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 19 november 2018
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Thematische evaluaties over de "sociale aspecten van digitalisering" (SPC) en "digitalisering en robotisering van het werk" (EMCO) - Goedkeuring van de kernboodschappen

Hierbij gaan voor de delegaties de gezamenlijke kernboodschappen over het in hoofde genoemd onderwerp, die door het Comité voor de werkgelegenheid (EMCO) en het Comité voor sociale bescherming (SPC) zijn toegezonden met het oog op bekrachtiging door de Raad (Epsco) op 6 december 2018.

Kernboodschappen van de thematische evaluaties over de "sociale aspecten van digitalisering" (SPC) en "digitalisering en robotisering van het werk" (EMCO)

Door de gecombineerde effecten van technologische vooruitgang, demografische verandering en globalisering gaat het leven van de hedendaagse mens er heel anders uitzien. Toenemende digitalisering, robotisering, en de ontwikkeling van de digitale platformeconomie brengen veranderingen teweeg op de arbeidsmarkt, met mogelijk significante gevolgen voor de sociale beschermingsystemen. Deze wijzigingen bieden nieuwe kansen op werk en kunnen bijdragen tot sociale inclusie, maar ook bepaalde problemen meebrengen. Nieuwe arbeidsvormen en operationele modellen kunnen de traditionele arbeidsverhoudingen, arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming op de helling zetten.

In september 2018, in vervolg op eerdere werkzaamheden en als onderdeel van de prioriteiten van het Oostenrijkse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, heeft het SPC een specifieke evaluatie uitgevoerd van "de sociale aspecten van digitalisering, met de nadruk op platformarbeid" en heeft het EMCO het thema "digitalisering en robotisering van het werk" besproken, met bijzondere aandacht voor de gezondheids- en de zorgsector.

De voornaamste boodschappen die voortkomen uit deze besprekingen zijn:

- Het aandeel werkenden in nieuwe arbeidsvormen zal de komende jaren naar verwachting toenemen. De ervaring tot dusver leert dat de technologische ontwikkeling nieuwe producten, markten en banen gecreëerd heeft.
- Technologische veranderingen helpen de veiligheid op het werk en de arbeidskwaliteit te verbeteren door de automatisering van ongezond en eentonig werk, en door meer flexibiliteit te bieden. Ze leiden echter ook tot banenverlies in bepaalde sectoren. Derhalve moeten degenen die hun werk dreigen te verliezen, hulp krijgen. Arbeidsbureaus en sociale beschermingsystemen spelen een belangrijke ondersteunende rol bij de transitie van werknemers en dragen bij tot sociale insluiting.
- Laaggeschoolde werknemers lopen meer risico hun baan kwijt te raken. Verbetering van vaardigheden en competenties is dus belangrijk om meer te profiteren van de mogelijkheden van nieuwe arbeidsvormen en een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen. De nagestreefde doelstellingen inzake een leven lang leren en om- en bijscholing worden momenteel echter niet gehaald. Beleid ter verbetering van de mogelijkheden om vaardigheden te ontwikkelen voor werknemers die geen toegang hebben tot opleiding, of weinig gelegenheid om opleiding buiten de werktijd te volgen, is steeds urgenter geworden.

- Robotisering betekent niet per se dat er banen verdwijnen: het kan ook betekenen dat banen behouden blijven, zij het in sterk gewijzigde vorm. Dit onderstreept de noodzaak van een gedegen kennis van de arbeidsmarkt om inzicht te krijgen in de veranderende taakhoud. Dit zal dan moeten worden meegenomen in onze onderwijs- en opleidingsstelsels, om ervoor te zorgen dat werknemers over de juiste vaardigheden beschikken, met bijzondere aandacht voor laagopgeleiden. De lidstaten moeten misschien ook nadenken over een meer proactieve en preventieve aanpak van actief arbeidsmarktbeleid.
- Beleid kan proactief het gebruik en de adoptie van technologie trachten te beïnvloeden. Er is een veelheid aan factoren die bepalen of mensen technologische veranderingen aanvaarden of afwijzen, en de gevolgen en het tempo van de veranderingen kunnen sterk variëren. Het is dan ook nodig dat beleidsmakers de tastbare voordelen van veranderingen aantonen en een bredere maatschappelijke discussie over digitalisering en robotisering op gang brengen.
- Nieuwe vormen van werk kunnen voordelen bieden voor de betrokkenen en de samenleving als geheel. Zij kunnen de toegang tot de arbeidsmarkt vergemakkelijken voor een aantal groepen, onder wie mensen die traditioneel het verst van de arbeidsmarkt afstaan, en zo bijdragen tot sociale inclusie. Zij kunnen ook meer flexibiliteit en mogelijkheden ter verbetering van de balans tussen werk en privé bieden, en helpen bij de inspanningen om zwart werk tegen te gaan.
- Tegelijkertijd kunnen zij ook problemen opleveren wat betreft arbeidsvoorwaarden, precair werk, en toegang tot en adequaatheid en houdbaarheid van sociale bescherming; grotere arbeidsmarktsegmentatie kan daar het gevolg van zijn.
- De lidstaten, en in voorkomend geval, de sociale partners moeten maatregelen nemen opdat platformwerkers niet worden benadeeld vanwege het soort werk dat ze doen. Eerlijke arbeidsvoorwaarden, een adequate beloning, een geschikte arbeidsorganisatie en een gezonde balans tussen werk en privé voor platformwerkers moeten worden nagestreefd. Zowel regelgevende als niet-regelgevende maatregelen moeten, waar passend, worden overwogen. Het brede spectrum van platformwerk moet ook in aanmerking worden genomen bij het ontwerpen van beleid: er is immers geen pasklare oplossing. Als er geen traditionele werkgever-werknemer relatie is, moet in de sociale dialoog worden nagedacht over het thema vertegenwoordiging.

- Waar nodig, moeten de lidstaten maatregelen nemen opdat werknemers toegang hebben tot adequate sociale bescherming en stimulansen geven voor deelname aan de sociale-beschermingssystemen. Ook moet aandacht worden besteed aan zowel regelgevende als niet-regelgevende maatregelen.
- De belangrijkste factoren die bepalen of bepaalde soorten banen toegang hebben tot sociale bescherming betreffen de status van zelfstandige of de arbeidsverhouding tussen werkgever en werknemer. Er zij op gewezen dat de platforms een verschillende definitie van de arbeidsverhoudingen hanteren. In dit verband kan het nodig zijn de toepasselijke wet- en regelgeving aan te passen, indien de bestaande kaders niet voldoen.
- Schijnzelfstandigheid moet worden aangepakt, door na te gaan of werknemers echt zelfstandig zijn. Het kan nodig zijn methoden te ontwikkelen of te verfijnen om de werkgerelateerde transacties en inkomsten van platformwerkers en andere atypische werknemers te achterhalen, om er zorg voor te dragen dat de nationale sociale beschermingssystemen toereikend en houdbaar blijven, en, waar mogelijk, de oneerlijke concurrentie aan te pakken tussen ondernemingen die wel en die welke niet bijdragen aan de sociale bescherming.
- Het kan nodig blijken de gevolgen van het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) voor de inclusiviteit van de arbeidsmarkt vanuit verschillende invalshoeken te bekijken: een aantal arbeidsbureaus maakt al gebruik van machinaal leren als hulpmiddel bij het inspelen op de arbeidsmarkt; sommige platforms maken gebruik van ratings en algoritmes (die ingebouwde vooroordelen kunnen hebben) om werk toe te wijzen. Deze ontwikkelingen kunnen vragen doen rijzen in verband met, bijvoorbeeld, privacy of discriminatie.
- Ook het toenemende gebruik van robots in sectoren zoals de gezondheids- en de zorgsector vraagt om robuust bestuur om risico's te beheersen en de veiligheid van degenen die werken en omgaan met robots te garanderen.
- Gezien de potentieel grensoverschrijdende aard van platformwerk is samenwerking op EU-niveau belangrijk. Dit kan nuttig zijn op verschillende gebieden, bijvoorbeeld de meeneembaarheid van sociale rechten over de grenzen heen en de regels over de toepasselijke wetgeving. Samenwerking met platforms van buiten de Europese Unie is ook een belangrijk aspect waarmee rekening moet worden gehouden. De lidstaten moeten ervaringen en goede praktijken uitwisselen.

- Het ontwikkelen van een adequate beleidsrespons moet worden ondersteund door goede, vergelijkbare en consistente gegevens, met name over platformwerk. De sociale partners, de maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden moeten worden betrokken bij de formulering van en het toezicht op een passende beleidsreactie.
-